

АВТОРСЬКА МОДЕЛЬ КОНЦЕПТУ ЛЮБОВ У "РИМАХ"

Г.А. БЕККЕРА

С.В. Кулішова, студентка групи ФІСб-1-17-4.0д., IV курс, спеціальність «Філологія (іспанська філологія)».

Науковий керівник: Ю.Г. Підпригора, доцент кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства, кандидат філологічних наук

У статті встановлено особливості авторської моделі художнього концепту ЛЮБОВ у «Римах» Г.А. Беккера шляхом визначення центральних тем «Рим», аналізу їх концептуального змісту та розробки схеми польової структури досліджуваного художнього концепту.

Ключові слова: лінгвокультурний концепт; художній концепт; польова структура.

Актуальність та доцільність дослідження. Серед мовознавців спостерігається постійний інтерес до однієї з центральних проблем когнітивної науки – кореляції між мовною та концептуальною картинами світу. Концептуальний аналіз поезії одного з провідних письменників-романтиків іспанської літератури Густава Адольфо Беккера є одним із способів дослідження цієї проблеми, що й зумовлює актуальність та доцільність обраної теми.

Метою статті є встановлення особливостей авторської моделі художнього концепту ЛЮБОВ у збірці поезій «Рими» Г.А. Беккера.

Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) визначити центральні теми «Рим» Г.А. Беккера;
- 2) провести аналіз концептуального змісту їх тексту;
- 3) дослідити польову структуру художнього концепту ЛЮБОВ.

Аналіз останніх публікацій. У сучасній науці й досі немає однозначного визначення поняття концепту, його структури й типології. Цьому питанню присвячені наукові розвідки А.П. Бабушкіна, Н.Н. Болдирьова, А.А. Залевської, З.Д. Попової, І.А. Стерніна, Ю.А. Степанова та інших.

Виклад основного матеріалу дослідження. «Рими» Беккера – це сімдесят дев'ять коротких віршів, з яких тільки п'ятнадцять були опубліковані за життя автора. Після його смерті друзі підготували видання «Рим», яке було опубліковане в 1871 році і в якому вірші були розділені на чотири групи.

Аналіз тексту «Рим» свідчить, що кожна з чотирьох груп рим має свою провідну тему:

- Рими з I по XI: основною темою є поезія та любов до неї.

- Рими від XII до XXIX: центральним мотивом є кохання до жінки із позитивною конотацією.

- Рими, від XXX до LI: провідна тема – розчарування в коханні.

- Рими від LII до LXXI: самотність та смерть – центральна тема, результат любовної невдачі, болю, туги [3].

Як бачимо, тема ЛЮБОВІ є віссю, яка об'єднує всі групи рим. У нашій роботі в основі дослідження авторської моделі концепту ЛЮБОВ у "Римах" Г.А. Беккера лежить теорія семантичного поля З.Д. Попової та І.А. Стерніна, згідно з якою у структурі концепту виділяється ядро, приядерна зона і периферія. У складних концептах додаткові когнітивні ознаки (концептуальні шари) нашаровуються на базовий образ. При цьому найбільш важливі для носіїв цієї мови асоціації формують ядро, а менш значимі асоціації утворюють периферію концепту. Периферія поля концепту складається з різних концептуальних шарів-ознак [1, с. 112].

Моделюючи польову структуру авторського концепту ЛЮБОВ у «Римах» Беккера, вважаємо, що ядром є безпосередньо ЛЮБОВ як всеосяжне почуття, притаманне людській природі. Але слід розуміти що, ЛЮБОВ – це поняття набагато ширше ніж поняття КОХАННЯ. В іспанській мові існує тільки одне слово для позначення концепту ЛЮБОВ – AMOR, а в українській мові, як бачимо, є диференціація між «коханням», коли йдеться про любов між чоловіком і жінкою, та «любов'ю»: до себе, до сина чи до доньки, материнською й батьківською, до Батьківщини, до поезії, брата і сестри, до справи, до Бога [2].

Проаналізувавши образний зміст рим Г.А. Беккера, ми дійшли висновку, що в приядерній зоні структури концепту ЛЮБОВ розташовуються об'єкти цієї любові: ПОЕЗІЯ та ЖІНКА. Для Беккера ЖІНКА і ПОЕЗІЯ завжди були одним цілим: без ЖІНКИ немає ПОЕЗІЇ. Це можна побачити на прикладі рими XXI:

¿Qué es poesía?, dices, mientras clavas / en mi pupila tu pupila azul, / Qué es poesía! ¿Y tú me lo preguntas? / Poesía... eres tú. (Rimas y leyendas Gustavo Adolfo Bécquer).

У римі XVII змальовано ревне кохання автора до обраниці, яке межує з поклонінням. Для нього кохана це щось настільки надзвичайне, як БОГ.

Hoy la tierra y los cielos me sonríen; / hoy llega al fondo de mi alma el sol; / hoy la he visto..., la he visto y me ha mirado... / ¡Hoy creo en Dios! (Gustavo Adolfo Bécquer, Rima XVII).

Якщо звернути увагу на перші рядки рими XV, то можна побачити, що ЖІНКА для Беккера є ІДЕАЛОМ:

Tú, sombra aérea, que cuantas veces; / voy a tocarte te desvaneces; / ¡como la llama, como el sonido, / como la niebla, como el gemido; / del lago azul (Gustavo Adolfo Bécquer, Rima XV).

У той самий час у римі III відображено ЛЮБОВ до ПОЕЗІЇ. Поет є втіленням всього, де все – пустота. У цій римі також відчувається ФРУСТРАЦІЯ поета, який не може висловити власні думки:

...colores, que fundiéndose / remedan en el aire / los átomos del iris, / que nadan en la luz; / ideas sin palabras, / palabras sin sentido; / cadencias que no tienen / ni ritmo ni compás; / memorias y deseo / de cosas que no existen; / accesos de alegría, / impulsos de llorar; (Gustavo Adolfo Bécquer, Rima III).

Це відчуття ФРУСТРАЦІЇ тісно пов'язане з проблемою НАТХНЕННЯ, тому що поет завжди знаходиться в пошуках ідеальної форми для ідеальної поезії:

locura que el espíritu / exalta y enardece; / embriaguez divina / del genio creador... / ¡Tal es la inspiración! (Gustavo Adolfo Bécquer, Rima III).

Аналіз тексту Рим свідчить про те, що на периферії польової структури концепту ЛЮБОВ розташовані такі концепти як: РОЗЧАРУВАННЯ, САМОТНІСТЬ та СМЕРТЬ. РОЗЧАРУВАННЯ є наслідком нещасної ЛЮБОВІ, воно є провідною темою третьої групи рим. Так, наприклад, у римі XLVI, Беккер говорить напряду про відносини з жінкою та про той БІЛЬ та ЗРАДУ, спричинені нею.

*Me han herido recatándose en las sombras, / sellando con un beso su traición;
/ Los brazos me echó al cuello, y por la espalda; / partiome a sangre fría el corazón.;
/ Y ella prosigue alegre su camino, / feliz, risueña, impávida, / ¿y por qué? ; / Porque
no brota sangre de la herida... / ¡Porque el muerto está en pie!* (Gustavo Adolfo Bécquer, Rima XLVI).

Як і слід було очікувати, тема болю та відчаю приводить до теми СМЕРТІ, рима LXXIII:

¡Dios mío, qué solos / se quedan los muertos! (Gustavo Adolfo Bécquer, Rima LXXIII).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження польової структури художнього концепту ЛЮБОВ у "Римах" Г.А.Беккера, показало, що у центрі поля розташовуються ядерні концепти ЖІНКА та ПОЕЗІЯ, які в авторській інтерпретації поєднані між собою. У навколо ядерній зоні розташовуються концепти ІДЕАЛ, БОГ, ЖИТТЯ, НАТХНЕННЯ, ЗРАДА і ФРУСТРАЦІЯ, оскільки кохана ЖІНКА для автора є водночас ІДЕАЛОМ і наближенням до БОГА, а ПОЕЗІЮ він вважає втіленням самого ЖИТТЯ. Водночас будь-яка творчість є неможливою без НАТХНЕННЯ. Якщо його немає, приходять ФРУСТРАЦІЯ, так само, як і від ЗРАДИ коханої ЖІНКИ, яка виявляється не такою вже ідеальною. Саме тому на периферії розташовуються концепти БІЛЬ і ТУГА за коханням, спричинені ЗРАДОЮ, які призводять до РОЗЧАРУВАННЯ. Також РОЗЧАРУВАННЯ настає від неспроможності поета, до якого не приходять НАТХНЕННЯ, висловити власні почуття та ідеї. Через це виникає відчуття САМОТНОСТІ і міркування самотнього поета про СМЕРТЬ. Графічне унаочнення запропонованої моделі представлено на Рис. 1.

Перспективними є подальші компаративні дослідження змісту авторського художнього концепту ЛЮБОВ у Г.А. Беккера та в інших письменників, а також порівняння авторських концептів із загальним лінгвокультурним концептом ЛЮБОВ в іспаномовній картині світу.

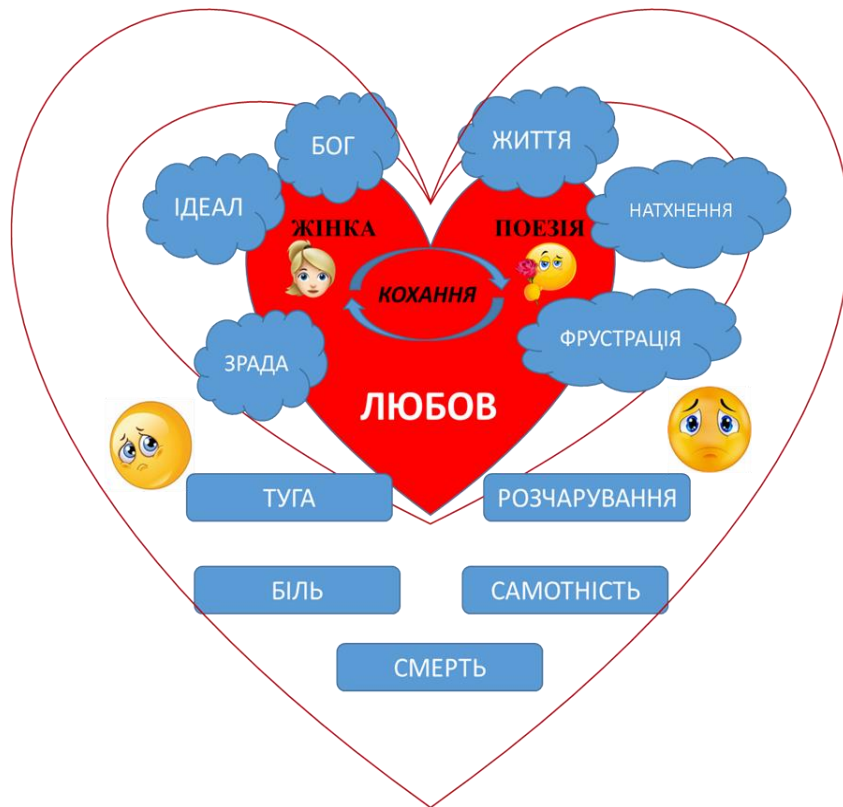

Рис. 1. Модель польової структури концепту ЛЮБОВ, вербалізованого у «Римах» Г.А.Беккера

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стернин И.А. Лексическое значение слова в речи / И.А. Стернин З.Д. Попова. – Воронеж : Истоки, 1985. – 112 с.
2. Любов чи кохання? // Українська онлайн спільнота, 2011. Retrieved from: <http://webcommunity.org.ua/2011/05/20/lyubov-chy-kohannya/>
3. Las Rimas de Bécquer // Siglo XIX: el Romanticismo. La lírica, 2009. Retrieved from: <http://lenguasanchi.blogspot.com/2009/10/tema-2-siglo-xix-el-romanticismo-la.html/>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Gustavo Adolfo Bécquer. Rimas y leyendas. Retrieved from: http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/rimas-y-leyendas--0/html/00053dfc-82b2-11df-acc7-002185ce6064_2.html <https://www.badosa.com/bin/obra.pl?id=p110-68>